

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՄԻՋԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՐԱՐԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

(Աթոս լեռան վանքերի հաստատման 1000-ամյակի առիթով)

Եկեղեցիների միջև համագործակցությունը, փոխայցելություններն ու հանդիպումները հանդիսանում են քրիստոնեական եկեղեցու նորագույն շրջանի պատմության նշանակալից երեվոյթները, որպես կարևոր բալլ եկեղեցիների միության նոր փորձերի:

Ուրախությամբ պետք է արձանագրել այն իրողությունը, որ հատկապես մեր օրերին, պատմության գիրկն են անցել եկեղեցիների մեկուսացած, կղզիացած ապրելու ժամանակները:

Այժմ քրիստոնեական ողջ աշխարհը մեծ և արդար հետաքրքրություն է հանդես բերում եկեղեցիների միջև միության, համագործակցության, եղբայրական կապի ամրապնդման փորձերի շուրջ:

Ժամանակակից կյանքի արդի պայմանների մեջ միջեկեղեցական հարաբերություններն ու հանդիպումները, շփումներն ու խորհրդակցությունները, կարծիքների փոխանակումը անհրաժեշտ են այն իմաստով, որ դրանք նախ կփառատեն եկեղեցիների միջև գոյություն ունեցող նախապաշարումները, կփշրեն հավատացյալները իրարից բաժանող անբնական պատվարները, կցրեն փոխադարձ կասկածամտությունները և կստեղծեն եկեղեցիների միջև հասկացողության, հանդուրժողության, վստահության և հարգանքի մթնոլորտ:

Եկեղեցիների միջև որքան անկեղծ և շատ լինեն նման հարաբերություններն ու շփումները, այնքան կպակասեն թյուրիմացությունները և նպաստավոր ու շինարար հող կստեղծեն ապագայում ավետարանական ոգով եկեղեցական ճշմարիտ միության համար:

Եկեղեցիների միջև նմանօրինակ հանդիպումներն ու շփումները, հարաբերություններն ու այցելությունները համապատասխանում են նաև Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցու միության և քրիստոնեական եղբայրության ըմբռնումին:

Մանավանդ այսօր Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի գլխավորությամբ, ողջունում է այն բոլոր բարի ջանքերն ու միջեկեղեցական հանդիպումներն ու հարաբերությունները, որոնց նպատակն է իրար մոտ բերել անցյալում տխուր պարագաների բերումով մասնատված քրիստոնեական եկեղեցու անդամներին:

Հատկապես Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրով մեր Եկեղեցին, քրիստոնեական սիրո և հարգանքի ըմբռնումով, սիրալիր և բարեկամական հարաբերություններ է մշակում Օրթոդոքս եկեղեցու, ինչպես նաև Ռուս պրավոսլավ, Վրացական, Անգլիկան եկեղեցիների, Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի և միջապգային այլ եկեղեցական կալմակերպությունների հետ. «Միաբանութիւն Հոգւոյն, յօդի՛ խաղաղութեան» (Եփես. Դ. 3):

Վեհափառ Հայրապետը հաճախ արտահայտվել է իր քարոզների և ելույթների մեջ եկեղեցական հանդիպումների, շփումների անհրաժեշտության և կարևորության մասին:

«Մենք կղավանինք քրիստոնյա եկեղեցիներու միությունը՝ Ս. Ավետարանը ընդունելով իբրև հաստատուն վեժ, և Զրիստոնեական ընդհանուն Եկեղեցին՝ իբրև կենդանի մարմին, որուն զլուխը կգտնվի ինքը մեր Տերը և Փրկիչը Հի-

սուս: Բոլոր քրիստոնյա եկեղեցիները նույն մարմնույն անդամներն են»:

Այս մտածումների լույսի տակ Վեհափառ Հայրապետը սիրով և գոհունակությամբ ընդունեց Աթենքի և Համայն Հունաստանի արքեպիսկոպոս Տ. Խրիստոստոմոսի պաշտոնական հրավերը, հանուն Կ. Պոլսի Հունաց Տիեզերական Պատրիարք Աթենագորասի, մասնակցելու Աթոս լեռան վանքերի հաստատման և վանական կազմակերպության սկզբնավորության հապարամյակի հանդիսություններին:

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Իր հունիս 6 թվակիր հեռագրով պատասխանում էր հորեյանական հանձնաժողովի նախագահ Հռոդոսի միտրոպոլիտ Սպիրիդոնին.

«Աթոս լեռան հապարամյակի հանդիսության մասնակցելու Ձեր հրավերը ընդունելով, Մեր կողմեն հանդիսության կմասնակցի Կ. Պոլսի հայոց Պատրիարք Տ. Շնորհք Արքեպիսկոպոս Գալստյանը»:

Այս առթիվ հունիսի 4-ին Վեհափառ Հայրապետը հեռագրում էր Կ. Պոլսի Ամենապատիվ Տ. Շնորհք Սրբազան Պատրիարքին.

«Հունաստանի սրբազան արքեպիսկոպոսն հրավեր ստացած ենք մասնակցելու Աթոս լեռան վանքերու հիմնադրման հապարամյակի հանդիսությանց հունիսի 23-են 25 օրերուն:

Այսու կյանդենք հաճիք մասնակցիլ այդ հանդիսությանց, հանուն Հայ Եկեղեցիին Մեր կողմեն լիազորված»:

Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հայրը 16 հունիս թվակիր իր հեռագրում գրում էր Վեհափառ Հայրապետին.

«Սիրով կընդառաջենք Ս. Օծությանդ փափագին, մասնակցելու Աթոս լեռան վանքերու հաստատման հապարամյակի հանդիսությանց: Այս առիթով պիտի այցելենք նաև Վեհիդ, ի փոխադարձ այցելություն Ստամբուլի հայության տված Ձեր սփոփարար և օրհնաբեր այցելության»:

Ամենայն Հայոց Հայրապետի որպես ներկայացուցիչ Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարքը ներկա է լինում հունիսի 23—25 օրերին Այնոբույի հապարամյակի հանդիսությանց:

Հունիսի 21-ին Սրբազան Պատրիարքը իր հետևորդներով ժամանում է Աթենքի Էլինիկոյի օդանավակայանը, ուր ընդունվում է Աթենքի արքեպիսկոպոսի, ներկայացուցիչների, պետական պաշտոնական այլ անձանց, ինչպես նաև հունահայ թեմի առաջնորդական տեղապահ արժանապատիվ Տ. Մեսրոպ ավագ քնն: Տ. Հակոբյանի, հունահայ թեմական խորհրդի և համայնքի կողմից: Հունահայ թեմը ջերմորեն և խանդավառությամբ է դիմավորում Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի Ամենապատիվ ներկայացուցչին՝ Թուրքիո հայոց Սրբազան Պատրիարք Հորը:

Այնուհետև Սրբազան Պատրիարք Հայրը հունիսի 23-ից 25 օրերի հանդիսությանց ներկայացնում է Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցուն Աթոս լեռան վանքերի հաստատման հապարամյակի հանդիսությանց:

Սթոսը՝ հունական այդ սրբազան լեռ՝ քսան մեծ և ավելի քան հարյուր փոքր օրթոդոքս վանքերի համադրություն է, որը գտնվում է Խալքիդիքի թերակղզու վրա:

Աթոս լեռան վանքերի և վանական կազմակերպության հիմնադիրն է Ս. Աթանաս Աթոսեցին:

Աթոս լեռան վանքերը համաքրիստոնեական մեծ արժեք են ներկայացնում որպես վանական հնագույն կազմակերպություն և կենտրոն օրթոդոքսության:

Թերակղզու գլխավոր վանքը կոչվում է մեծ Լավրա՝ Աթոս լեռան ստորոտում. իսկ վանքերի վարչական կենտրոնն է Կարիե:

Աթոս լեռան պատմական այս վանքերի մեջ պահպանվում են հունարեն արժեքավոր ձեռագրեր, ինչպես նաև բյուզանդական եկեղեցական արվեստի վերաբերյալ թանկարժեք հնություններ, սպասներ և այլն:

Այնորոպի հապարամյակի հանդիսությանց նախագահել է Կ. Պոլսի Հունաց Տիեզերական Պատրիարքը, որի վարչական իրավասության տակ են գտնվում այդ բոլոր վանքերը:

Հանդիսությանց ներկա են եղել օրթոդոքս տասը պատրիարքներ, շուրջ երկու հարյուր եպիսկոպոսներ և արքեպիսկոպոսներ, ինչպես նաև Հունաստանի թագավորը և ավագանին և բազմաթիվ հյուրեր:

Համայն Ռուսաց Պատրիարքին և Ռուս Պապովսկի Եկեղեցուն ներկայացրել է Ալեքսի Պատրիարքի ներկայացուցիչ Նիկոլայ արքեպիսկոպոսը:

Հյուրերի կարգին առաջին տեղը հատկացված է եղել Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի և Հայ Եկեղեցու ներկայացուցիչ Թուրքիո Հայոց Ամենապատիվ Սրբազան Պատրիարք Հոր:

Մեր պատվիրակությունը հանդիսությանց ժամանակ արժանացել է մասնավոր ուշադրության և հոգածության:

Եվ դա պատահականություն կամ լույս բաղադրվարություն չէր: Որովհետև Մալք Աթոս Ս. Էջմիածնի և Թուրքիո Հունաց Տիեզերական Պատրիարքության միջև, Վազգեն Ա. Էմինյան Հայոց Վեհափառ Հայրապետի և Աթենագորաս Հունաց Տիեզերական Պատրիարքի օրոք: հնգտարվել են քրիստոնեական, եղբայրական կապեր և հարաբերություններ: Երկու եկեղեցիների միջև:

Երբ 1961 թվի հունիսին Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը գտնվում էր Կ. Պոլսում, Ֆեների հունաց Պատրիարքաբանում հանդիպե-

ման ժամանակ Հունաց Տիեզերական Պատրիարք Նորին Սրբություն Աթենագորասը ողջունելով Ամենայն Հայոց Հայրապետին ասաց.

«Ձերդ Սրբությունը կճանչնանք Ձեր ընտրության թվականեն սկսյալ, տեղյակ ենք Ձեր աշխատանքներուն և զգացումներուն, մասնավորապես քրիստոնյա եկեղեցիներու համագործակցության և միացման հարցին մեջ Ձեր ունեցած կարծիքներուն: Այս բոլորի համար Ձեզ ի սրտանց կշնորհավորեմ:

Մեր երկու եկեղեցիները նույն ճամբեն քալած են դարերու ընթացքին: Երբեմն եթե պատահած են մշուշոտ պահեր, անոնք պատմության խառնված են և այսօր որևէ իմաստ չեն կրեր:

Մեր եկեղեցվո Ս. Սինոդի և Մեր անձին կողմէ կզնահատենք եկեղեցիներու միության համար Ձեր թափած ջանքերը:

Վստահ ենք թե Մենք, իբրև եկեղեցիներու Պետեր պետք է աշխատինք նոր դարաշրջան մը բանալու և եղբայրության կապեր հաստատելու համար»:

Աթենագորաս Պատրիարքի ողջույնի խոսքերին պատասխանում է Վեհափառ Հայրապետը հետևյալ հատկանշական խոսքերով.

«Ձերդ Սրբության այս խոսքերը պիտի պահենք Մեր սրտին մեջ իբրև թանկագին ընծա:

Այսօրվան հանդիպումը ապագայի Մեր գործակցության հիմնաքարը պիտի ըլլա: Աստուծո անունը երախտագիտությամբ կհիշենք, որովհետև Մեզի պարգևեց այս հանդիպումը»:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և Թուրքիո Հունաց Տիեզերական Պատրիարքության միջև ոչ միայն սրտագին հարաբերություններ են սկսվել, որոնց վարձացման և ամրապնդման համար կարևոր դեր է կատարում նաև Թուրքիո Հայոց Պատրիարքությունը, այլ նաև Հունաց Տիեզերական Պատրիարքը շատ ճիշտ և բարձր է գնահատում արդարորեն և կանոնական տեսակետից Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի դերը և առաքելությունը Հայ Եկեղեցու նվիրապետության մեջ:

«Գոհ ենք,— հայտարարել է նա,— որ բոլոր հավատացյալներդ կապված եք Ս. Էջմիածնի և առանց Էջմիածնի հետ կապ ունենալու չենք երևակայեր Հայ Եկեղեցի, չենք ճանչնար մենք այդպիսի եկեղեցի: Մենք չենք հավատար, թե որևէ հայ Էջմիածնական չըլլա»:

Սթոս լեռան վանքերի հիմնադրման հազարամյակի հանդիսությանց Հայ Եկեղեցու մասնակցությունը մի գեղեցիկ նոր էջ կավելացնի Հայ և Հույն օրթոդոքս եկեղեցիների նորագույն շրջանի պատմության մեջ, եղբայրական սիրով և ավետարանական ոգով:

